

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ R. Š.**, bývajúceho v B., **2/ G. Š.**, bývajúcej v P., **3/ S. Š.**, bývajúcej v P., proti odporcom **1/ Slovenskej republiky – Exekútorský úrad K.**, **2/ A. D.**, súdneho exekútora, so sídlom v K., **3/ Slovenskej republiky – Okresný súd Poprad**, so sídlom v Poprade, Štefánikova 100, **o neplatnosť dražby a iné nároky**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16 C 49/2012, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 Co 283/2012, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Eva Feťková, JUDr. Ladislav Duditš, JUDr. Jarmila Sopková Maximová, JUDr. Eva Baranová, JUDr. Viera Bodnárová, JUDr. Ludvika Bodnárová, JUDr. Drahomíra Brixiová, JUDr. Ladislav Cakoci, JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Angela Čechová, JUDr. Marek Dudík, Mgr. Dana Ferková, Mgr. Jolana Fuchsová, JUDr. Marta Goliášová, Mgr. Mária Hlaváčová, JUDr. Zuzana Homzová, JUDr. Marianna Hrabovecká, JUDr. Vladimír Hrib, PhD., JUDr. Agnesa Hricová, JUDr. Alexander Husivarga, JUDr. Jaroslav Chlebovič, JUDr. Judita Juráková, JUDr. Oto Jurčo, JUDr. Evžen Kelij, JUDr. Janka Kočišová, JUDr. Anna Kohútová, JUDr. Zdenka Kohútová, JUDr. Milan Konček, JUDr. Karol Kučera, JUDr. Ľuboš Kunay, JUDr. Vladimír Kurák, JUDr. Jozef Kuruc, JUDr. Gizela Majerčáková, JUDr. Jozef Maruščák, JUDr. Slávka Maruščáková, JUDr. Andrea Mazáková, JUDr. Viktória Midová, JUDr. Valéria Mihalčinová, JUDr. Martin Michalanský, JUDr. Soňa Minxová, JUDr. Pavol Naď, JUDr. Katarína Nemešová, JUDr. Miroslav Osif, JUDr. Roman Rizman, JUDr. Tamara Sklenárová, JUDr. Ján Slobodník, JUDr. Miroslav Soga, JUDr. Diana Solčányová, JUDr. Eva Styková, JUDr. Zoltán Szalay, JUDr. Andrej Šalata, JUDr. František Ševčovič, JUDr. Zuzana Šoltýsová, JUDr. Pavol Tkáč, JUDr. Ladislav Tomčovčík, JUDr. Peter Tutko, JUDr. Juraj Tymko, JUDr. Jozef Vanca, JUDr. Gabriela Varhalíková, JUDr. Táňa Veščíčiková, JUDr. Imrich Volkai, JUDr. Frederika Zozuláková **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania

a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 Co 283/2012 (vec vedená na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16 C 49/2012).

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Daniela Mitterpáková **je vylúčená** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 Co 283/2012 (vec vedená na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16 C 49/2012).

O d ô v o d n e n i e

Vo veci vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16 C 49/2012 navrhovatelia podaním z 23. augusta 2012 navrhli, aby boli z prejednávania a rozhodovania tejto veci vylúčení sudcovia Krajského súdu v Košiciach (č.l. 105-106). Následne aj v odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves z 1. augusta 2012 č.k. 16 C 49/2012-56, ktorým súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, navrhli vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach, ako súdu odvolacieho, z prejednávania a rozhodovania danej veci pre ich pomer k veci. Návrh odôvodnili tým, že súdny exekútor A. D., poverený vykonaním exekúcie (poverením Okresného súdu Poprad číslo X. z 22. októbra 2001) vydal exekučný príkaz na vykonanie exekúcie predajom spoluvlastníckeho podielu na (špecifikovanej) nehnuteľnosti (EX X.) v exekučnom konaní sp. zn. Er 3187/01 oprávneného E. B. proti nim ako povinným (dedičom C. Š.), na základe exekučného titulu – rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. novembra 2000 č.k. 12 Cb 1602/95-183, právoplatného 14. februára 2001. Ak by neexistoval tento rozsudok Krajského súdu v Košiciach, neexistoval by ani exekučný príkaz EX X. z 12. októbra 2010. Potom bez procesnej a rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Košiciach by nedošlo ani k udalostiam z 18. januára 2012, kedy súdny exekútor, po vyhlásení dražobnou vyhláškou, vykonal dražbu predmetnej nehnuteľnosti. Preto z dôvodu konfliktu záujmov a tým pomeru k veci (zaujatosti) sudcov Krajského súdu v Košiciach by mohli nastať udalosti a úkony v rozpore s ústavným princípom nezávislosti súdu a spravodlivým súdnym konaním. Krajský súd Košice by mohol v danom konaní (v ktorom sa domáhali určenia neplatnosti dražby a iných nárokov s ňou spojených) rozhodovať spôsobom legalizujúcim vady konania sp. zn. 12 Cb 1602/95 a samotného rozsudku z 29. novembra 2000.

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach (ktorému bola vec predložená na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľov proti uzneseniu o predbežnom opatrení) sa k námietke zaujatosti vznesenej navrhovateľmi vyjadrili (okrem JUDr. Ota Jurču a JUDr. Daniely Mitterpákovvej)

tak, že sa necítia byť zaujatí a sú bez pomeru k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom.

JUDr. Oto Jurčo uviedol, že odporcu osobne dobre pozná, je vo veci zaujatý.

JUDr. Daniela Mitterpáková uviedla, že sa cíti byť zaujatá z dôvodu priateľského vzťahu k účastníkovi konania A. D.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej zaujatosti sudcov tohto súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to : 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo 2/ k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosť medzi súdom, ktorý je založený na zákone, jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje čl. 6 ods. 1 dohovoru („každý má právo

na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ďalej len „listina“, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť – právo – domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v zákone určených prípadoch na inom orgáne Slovenskej republiky), do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon. Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by na to nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný – sudca.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prejednať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu

vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania zaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná – „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo

necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (pozri Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívnych kritérií sa musí rozhodnúť, či existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Teda za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne (ne)existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V prípade sudcu Krajského súdu v Košiciach JUDr. Ota Jurču z obsahu jeho vyjadrenia, že „odporcu osobne dobre pozná“ nemožno vyvodit' záver, že by jeho vzťah k odporcovi (zrejme A. D.) mal charakter bližšieho osobného vzťahu, ktorý by bol dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že samotný vzťah medzi sudcami a inými úradnými osobami, napr. aj súdnymi exekútormi, s ktorými prichádzajú sudcovia pracovne do styku, obdobne ako je to u vzťahu medzi sudcami navzájom, je založený na profesionalite. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či títo sudcovia budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že výlučne pracovný, prípadne kolegiálny vzťah medzi sudcami a inými úradnými osobami prezumuje vo všeobecnosti porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, t.j. nezasahuje aj do ich súkromného života a takéto prekročenie JUDr. Oto Jurča vo svojom vyjadrení netvrdil, nemožno bez ďalšieho mať

pochybnosti o jeho nezaujatosti. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky nevyhlásil tohto sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí.

Ostatní sudcovia Krajského súdu v Košiciach, ktorí sú vymenovaní v prvom odseku výroku tohto uznesenia, výslovne uviedli, že sa necítia byť vo veci zaujatí. Teda vo svojich vyjadreniach nepotvrdili existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ich z prejednávania a rozhodovania vecí. Keďže ani z obsahu spisu nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali ich nezaujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že títo sudcovia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí.

Je nepochybne správne tvrdenie navrhovateľov, že ak by „neexistoval“ exekučný titul (v danom prípade rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. novembra 2000 sp. zn. 12 Cb 1602/95) „neexistovalo“ by ani exekučné konanie. Skutočnosť, že o exekučnom titule rozhodol Krajský súd v Košiciach, nemôže však sama osebe vyvolať objektívne pochybnosti o nezaujatosti sudcov tohto súdu, ktoré by boli relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, v ktorej navrhovatelia uplatňujú nároky s exekučným konaním spojené. Napokon podľa § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Pokiaľ ide o sudkyňu Krajského súdu v Košiciach JUDr. Danielu Mitterpákovú, uvedenú v druhom odseku výroku tohto uznesenia, ňou deklarováný priateľský vzťah k účastníkovi konania A... D. je vzťahom relevantným z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., lebo vzbudzuje opodstatnené pochybnosti o jej nezaujatosti so zreteľom na pomer k účastníkovi konania. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že táto sudkyňa je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval o sudcovi Krajského súdu v Košiciach JUDr. Jurajovi Sopoligovi vzhľadom na jeho dlhodobú stáž na Ministerstve spravodlivosti SR.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. novembra 2012

JUDr. Ladislav Górasz, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová